

Slovo k povzbuzení na středu 25. listopadu 2020, sv. Kateřiny Alexandrijské
Biblická čtení: Zj 15,1-4; Ž 98; Lk 21,12-19

Milé sestry, milí bratři,

o dnešním prvním čtení ze začátku 15. kapitoly knihy Zjevení opět platí, co bylo již v posledních dnech vícekrát zmíněno a co se především stalo přímo předmětem našeho pokusu o rozjímání: Totiž skutečnost, že pro snad hlubší a účinnější porozumění Janovým útěšným viděním otevřeného nebe, která teď dennodenně čteme, nesmíme nikdy přehlédnout (liturgickým výběrem vynechané) souvislosti, v nichž se tato vidění odehrávají, kontext, ve kterém jsou popsána, tedy vidění posledních hrůz a pohrom. Bez současného vidění těchto hrůz a pohrom totiž vidění otevřeného nebe poněkud ztrácí svou jasnost.

Smyslem celé Apokalypsy je přeci právě do situací všemožné lidské tísně a bolesti ukázat na stále otevřené nebe a blízkost Beránkovu. To bylo prostředí jejího vzniku, to je i prostředím její četby. Navíc čím dále v Apokalypse čteme, tím jsou hrůzy hrozivější, pohromy se stupňují, ale také vidění nebe jsou stále jasnější a intenzivnější. Kristův příchod se také den za dnem blíží, a to jak ten na konci světa, tak o to spíše ten na konci našeho života.

Co se týče dnešního úryvku, tak na předcházející vidění hrůz šesti otevřených pečeti a na vidění pohrom šesti polnic (to bylo v předešlých kapitolách) nyní naváže vidění hrůz sedmi nádob «se sedmi posledními ranami, kterými se dovrší Boží hněv». Celé to bude «veliké a podivuhodné znamení», něco jako poslední volání k obrácení. Před tím vším se ovšem Janovu duchovnímu zraku opět otevírá nebe. A právě to je úryvek, který dnes čteme.

Boží služebník Jan v nebi vidí «něco jako průzračné moře smíšené s ohněm». Jen v nebi, u Boha samotného je původ jak Božího pokoje (průzračné, klidné moře) tak i Božího hněvu (oheň). I jakákoli hrůza na zemi musí totiž nějak pocházet z nebe, neboť je to jediné Bůh, který i hrůze, aby vůbec existovala, musí existenci dovolit, povolát ji k bytí. Jen proto také nějaká hrůza či pohroma může být také vnímána jako projev Božího hněvu, toho, který chce hříšníka obrátit, přivést zpět ke Kristu a zachránit.

U průzračného moře, v Božím průzračném pokoji jsou «ti, kdo zvítězili v boji se šelmou, s jejím obrazem a s číslem vyjadřujícím její jméno» (jak víme, to je číslo 666, číslo otevírající řadu možností výkladu, nicméně především – jako třikrát číslo šest – symbolizující plnost nedokonalosti).

„Vítěz“ (latinsky *Victor*) bylo jedno ze nejčastějších jmen, jaká staří křesťané dávali křesťanským mučedníkům, jejichž skutečná jména ani neznali (podobně tomu bylo například u jmen *Beatus*, „Blažený“ či *Felix*, „Šťastný“ a dalších jim podobných, ať už v mužské či ženské formě). Svatost totiž vždy s sebou přináší nějakou nutnost boje, zejména tuho duchovního, nutnost vítězství s Boží pomocí Kristovou. Nejsou jen nepřátelé vnější, různí vnější pronásledovatelé křesťanství, ale i nepřátelé vnitřní, ti v nás samotných, naše slabosti, pokušení a špatné sklony v našich vlastních srdcích, nepřátelé, kteří jsou mnohdy mnohem hůře přemožitelní než ti zvenčí.

Vítězní nebešťané zpívají «píseň Beránkovu». Je to opět jeden z krásných novozákonních hymnů, který se stal záhy i součástí křesťanské liturgie, dodnes se jej církve modlí například každý pátek ve večerních chválách (nešporách). «Všechny národy přijdou a budou se před tebou klanět»: V nebi se nyní již uskutečňuje to, co zaslibovali starozákonní proroci, že na horu Hospodinovu budou proudit jednou opravdu všechny národy. Kristus přišel pro všechny a kdokoli ho následuje, může jím být spasen. Nejen židé, ale všichni ze všech národů. Jan vidí a slyší, že tomu tak skutečně již je, a tak «se ukázalo, že Boží rozhodnutí jsou opravdu spravedlivá».

Že tomu tak skutečně je, vždy nějak ukazuje i příklad mnohých svatých ze všech národů všech dob. Dnes slavíme památku «blahoslavené panny a nezdolné mučednice Kateřiny», jedné z nejoblíbenějších starokřesťanských mučednic vůbec, jedné ze Čtrnácti svatých

pomocníků (čtrnáct svatých obklopujících Dítě-Ježíše se jako čtrnáct pomocníků v nouzi zjevilo v polovině 15. století klášternímu pasáčkovi v bavorském Vierzeheiligen, od té doby je těchto čtrnáct takto uctíváno a vzýváno po celém světě, mezi nimi i svatá Kateřina).

O jejím životě a především mučednictví máme celou řadu legend. Podle nich Kateřina pocházela z egyptské Alexandrie, žila na přelomu třetího a čtvrtého století, byla urozeného rodu, dokonce dcerou královskou, dívkou velké krásy, bohatství a výtečného vzdělání, čehož všeho si byla ve své pýše velmi dobře vědoma. Když se prostřednictvím jednoho staříckého poustevníka seznámila s křesťanstvím, opustila svou dosavadní pýchu, díky níž do té doby mimo jiné odmítala všechny světské nápadníky, žádný jí nebyl dost dobrý, a přijala křest. Kristus sám se jí měl nato zjevit a dát jí prsten své nevěsty.

Nejznámějším momentem svatokateřinských legend je pochopitelně její *passio*, popis jejího mučednictví. Po odmítnutí obětovat pohanským bohům se pustila do disputace se samotným císařem, snažíc se mu vysvětlit, proč pohanští bohové jsou jen pouhými modlami, zatímco jedině Kristus je pravým Božím Synem. To je ta známá disputace s padesáti filozofy, které císař povolal na pomoc, z nichž ovšem žádný nedokázal Kateřininu argumentaci vyvrátit, naopak se všech padesát nechalo pokřtít. Na to následuje krutý trest odsouzení na smrt, Kateřiny a i těch mudrců.

Legendy o Kateřině *passio* hovoří o celé řadě zázraků její mučednictví provázejících: Když byla v žaláři, měl ji v něm navštívit sám Kristus, když byla různě mučena, rány se měly zázračně uzdravovat, když měla být pak rozdrčena na mučícím kole, to se celé polámalo, když pak byla nakonec sřata, z jejího těla místo krve mělo vytéci mléko. I její tělo na úpatí hory Sinaj, kde je dodnes její hrob a klášter nesoucí její jméno, měli přenést sami andělé.

Jistěže některé z těchto detailů mučednictví svaté Kateřiny jsou spíše legendárními obrazy, i když i nadpřirozené zázraky Boží se přeci dějí a mohly provázet i její mučednickou smrt. Přesto to nejdůležitější tyto podivuhodné detaily ukazují popisují zcela přesně: Skutečnost, že všech dobách se najdou následovníci a následovnice Krista, pro které je jeho poznání jako Božího Syna natolik fascinující a přátelství s ním natolik oblažující, že jim umožní zůstat věrnými až k prolití krve. Jejich statečnost a věrnost v utrpení je natolik podivuhodná a nadpřirozená, že nezbyvá než ji nadpřirozenými obrazy také popsat. To je samozřejmě základní poselství příkladu vlastně všech křesťanských mučedníků, oněch «svědků» (*martyroi*), které ve svých viděních nebe spatřil apokalyptik Jan, nicméně u svaté Kateřiny je toto svědectví mimořádně výrazné a výmluvné.

Je dobré si proto o svatých číst, třeba i legendy, které narozdíl od popisných historických faktů o svatých také svědčí, interpretují to, co se stalo. Navíc víme, že hagiografická *legenda*, doslova „to, co má být čteno“ (na svátek toho či onoho svatého), i při nerozlišení historického detailu od obrazu, nám vždy autenticky předává skutečnou charakteristiku toho či onoho světce. V případě svaté Kateřiny zejména to, jak se lidská moudrost skloní před poznáním Krista, jakmile je jí ukázán, jak se lidská vůle dá se do jeho služeb, jakmile je zavolána, a jak lidský duch dokáže najít sílu překonat všechny překážky a zachovat věrnost své největší lásce, Boží pravdě, Kristu.

Máme-li dnes v prvním čtení z knihy Zjevení před sebou další vidění otevřeného nebe, vidění odehrávající se mezi všemi apokalyptickými hrůzami a dávající sílu je přestát, pak ve svaté Kateřině máme před sebou jeden z mnoha příkladů svědčících o tom, že pohledem do nebe a následováním Beránka lze opravdu načerpat Boží sílu a s její pomocí všechny možné hrůzy přestát a svodům všech možných šelem odolat, mnohdy vpravdě podivuhodně.

Je pravda, že naše pokusy o rozjímání posledních dnů krouží vlastně stále okolo téhož tématu vidění nebe z těžkých situací a čerpání Boží síly. Ale kéž třeba i toto opakování nás konečně přiměje do otevřeného nebe častěji pohlédnout. A kéž svatá Kateřina Alexandrijská, panna a nezdolná mučednice, je nám v tom přímluvkyní i vzorem.